

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 5.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23 Tel. 25-52 Uprava: Gregorčičeva ul. 27 Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 10. januarja 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Nova trgovinska politika

»Jugoslav. Kurir« poroča s posebne strani, da se pripravlja pri nas z uredbo o ustroju direkcije za zunanjo trgovino dalekosežna sprememba. Po vladni zamisli naj bi ta sprememba, ki bo v kratkem uveljavljena, zajela vse panoge naše gospodarske delavnosti, ki so v zvezi z našo izvozno in uvozno trgovino. Samo Narodna banka je glede devizne politike zahtevala, da ta ostane še nadalje pod njeno pristojnostjo, kar je utemeljila s potrebo koordinacije vseh ukrepov za izvajanje naše denarne politike.

Uredba o ustroju direkcije za zunanjo trgovino predvideva tako imenovane poslovne centrale za izvajanje vseh deželnih pridelkov, živine in živalskih proizvodov ter ev. tudi za uvažanje vseh najpotrebnejših predmetov. Obstoječe ustanove kakor Prizad in Odešek za živino pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine se spreminjajo v prvi dve poslovni centrali direkcije za zunanjo trgovino. Obe naj bi bili instrument za praktično izvajanje nalog nove institucije.

Vodstvo naše trgovinske politike naj bi z novo spremembo postalo bolj enotno. Doslej so določevali našo zunanjo trgovino: ministrstva za trgovino, za finance in za zunanje zadeve, Narodna banka, Prizad in Zavod za pospeševanje zunanje trgovine, ki so bili zvezani le silno rahlo s koordinacijskim odborom pri zunanjem ministru, ki se je zaradi nastale zmešnjave pred enim ali dvema letoma moral ustanoviti.

K tej nameravani reorganizaciji naše zunanje trgovinske politike objavlja »Jugoslav. Kurir« tudi svoje pomisleke ter zlasti poudarja, da bo uspeh te nove kontrole nad zunanjo trgovino prav gotovo zelo dvomljiv, če se ne bo znala oprostiti vsakega nepotrebnega birokratizma. Če ne bo nova direkcija za zunanjo trgovino čisto brez birokratizma, potem bo svoj namen zgrešila in ves njen uspeh bo, da bomo bogatejši še za eno žalostno izkušnjo. Zato »Jug. Kurir« upa, da bodo v vseh važnejših resorih nove direkcije ter tudi na njej podrejenih ustanovah praktični ljudje, ki nas bodo obvarovali pred vsakim škodljivim eksperimentiranjem.

Iz primorskih gospodarskih krogov pa prihajajo še druge pripombe k nameravani direkciji. Tako piše »Jadranski Lloyd«, da ni pričakovati posebnih uspehov, če se ne ustanovi že davno zahtevani in tudi že uzakonjeni gospodarski svet. List zato nima prave vere v uspeh nove direkcije, ker ne vidi prave dobre volje. Če se je našel denar za mnogo bolj nepotrebne stvari, če so se našli tudi stomilijonske zneske za malo utemeljene zahteve, bi se pač s količkar dobre volje našlo tudi tistih par milijonov za ustanovitev gospodarskega sveta.

Tudi mi ne moremo s posebnim optimizmom pozdraviti ustanovitve nove direkcije, in sicer iz naslednjih razlogov.

Predvsem vidimo v novi nameravani direkciji poskus, da se uredi naša zunanja trgovina od vrha navzdol, namesto da bi se od spodaj navzgor. Prizad in živinski odelek Zavoda sicer prenehata, toda samo zato, da oživita zopet kot prva (in najvažnejša) poslovna odbora direkcije. To pa pomeni, da

bo v novi direkciji zopet oživela stara praksa Prizada in Živinskega oddelka, ker je pač stara resnica, da se slabih navad ni mogoče zlepa oprostiti.

Vsa povojna leta so v naši zunanji trgovini vedno jasno opozarjala na eno izkušnjo. Naši izvozniki so vedno našli možnosti za izvoz našega blaga, kakor so tudi naši uvozniki vedno znali dobiti iz tujine potrebno blago. Skoraj vselej pa je bil vzrok, če je zastal naš izvoz ali naš uvoz, ali v birokratičnih predpisih ali v drugih ovirah, ki so se delale našim izvoznikom in uvoznikom.

Zato smatramo, da se more postaviti naša trgovinska politika na

dobro podlago le, če vodijo našo zunanjo trgovino naši praktični gospodarski ljudje, ki v resnici poznajo ta težavni, odgovorni in tvegani posel. Novo direkcijo bi že zato morali ustanoviti od spodaj navzgor, da bi se naslonila na naše praktične izvoznike in uvoznike, njih delo pa bi kontrolirala direkcija le z ozirom na splošno državne, obrambne in monetarne interese. Na ta način bi v resnici prišli do zdravega in koristnega sedelovanja naših gospodarskih ljudi in drž. uprave.

Ker pa je sedaj treba rešiti v zvezi z notranjo preureditvijo države še celo vrsto drugih vprašanj, ki pa so za našo zunanjo trgovino

odločilne važnosti, je treba doseči v gospodarskem svetu organizacijo, ki bo vse razne interese pokrajin in posameznih gospodarskih stanov zvezala v eno harmonično celoto. Koordinacijski odbor pri zunanjem ministru nikdar ne more nadomestiti gospodarskega sveta.

Nam je potrebna nova organizacija naše zunanje trgovine, toda ta organizacija se ne sme dekretirati, temveč mora organsko zrasti iz našega gospodarstva ter zato biti tudi organizacija naših praktičnih gospodarskih ljudi. Samo v tem primeru moremo z optimizmom pozdraviti nameravano devizno direkcijo.

Ne beži pa industrija pred kontrolo cen, temveč samo hoče, da se uredi za naše razmere.

Kontrola cen bi smela veljati le za osnovne življenjske potrebščine širokih slojev in ki se morejo natančno označiti in imajo približno enako ceno. Razširjenje kontrole na druge predmete se ne more izvesti niti tehnično niti upravno.

Zaradi kontrole cen sploh ni treba ustanavljati novih ustanov in nove komplicirane uprave, temveč zadostujejo ustanove, ki jih predvideva protidraginska uredba.

Ker je neupravičeno dviganje cen predvideno kot prestopok po čl. 8. in 16. uredbi z dne 20. septembra 1939., so potrebna tudi jamstva za čim bolj objektivno sojenje teh prestopkov.

Organizirati bi se moralo kolegialno sojenje teh prestopkov. Sodnikom po odst. 3. čl. 18. uredbi se morata dodati dva častna sodnika, od katerih mora biti eden iz vrst potrošnikov, drugi pa iz vrst proizvajalcev. Iskati treba pri tem predvsem osebe, ki so določene za trgovska sodišča.

Če se med postopkom ugotovi, da je kriva podražitev blaga druga oseba in ne obtoženec, se mora takoj ta oseba poklicati na odgovornost.

Postopek pri okrajnih sodiščih naj se uvede, da sodišče ugotovi, če so bile cene neupravičeno dvignjene. Če to ugotovi, razsodi, katera cena je za določeno vrsto blaga upravičena ter prepove prodajo blaga po višji ceni.

Pri oceni upravičenosti cene se mora v vsakem konkretnem primeru voditi račun o nabavnih, proizvodnih in režijskih stroških oziroma o vseh elementih normalne prodaje, a tudi o interesih gospodarstva ter interesih dotičnega podjetja. Kot cena, po kateri se bo v vsakem konkretnem primeru razsojalo, ne sme veljati nabavna oziroma proizvodna cena, temveč nabavna oziroma proizvodna cena blaga, ki se naj izvrši v času, ko je uveden postopek. Določiti se mora, koliko naj bi znašala cena blaga v času izvrševanja dela in tej ceni se mora dodati običajni trgovski zaslužek.

Če bi se postopalo drugače, bi gospodarski svet zaradi zvišanja nabavnih, proizvodnih in režijskih stroškov izgubil svoj obratni kapital, ker bi moral za denar, ki ga danes dobi od prodaje blaga, že jutri nabaviti oziroma proizvesti mnogo manjšo količino blaga. Proizvodnja bi zato vedno bolj padala.

Zato naj se v povedanem smislu uredba z dne 20. septembra 1939. spremeni in dopolni.

Ni treba ustvariti nobene nove ustanove z diktatorskimi polnomočji, temveč glejmo na to, da se razvija naše gospodarstvo čim bolj naravno.

Zvišanje italijanskih tranzitnih tarif v jugoslov.-ital. zvezni tarifi

S 1. januarjem so stopile v veljavo zvišane tarife v jugoslovansko-italijanski zvezni tarifi. To zvišanje zadene v prvi vrsti (v kolikor se nanaša na suhozemni tranzit) promet iz Jugoslavije, Francije in Švice (ter naprej iz teh držav v druge) ter ves pomorski promet do italijanskih pristanišč za tujino ali iz tujine. Zvišanje znaša okoli 30%, ker se odpravlja dosedanji 15% ni popust v tranzitu, normalne postavke pa se zvišajo za 10%.

Načrt uredbe o kontroli cen za našo industrijo nesprejemljiv

Konferenca vseh industrijskih zbornic in organizacij v državi je razpravljala o novem načrtu o cenah ter ga v celoti odklonila. Svoje stališče je označila konferenca v resoluciji, v kateri med drugim pravi:

Načelne napake uredbe

Vse naše gospodarstvo ima interes, da se prepreči vsako neupravičeno zvišanje cen, ker je za gospodarstvo in zlasti za industrijo važno, da so cene čim bolj stabilne. Industriji preprečiti dvig proizvodnih stroškov, a tudi delavska gibanja pri večjem padcu cen. Sploh je treba zadrževati dviganje cen, kolikor je to zaradi splošnih razmer v svetu sploh mogoče.

Ne more se pa dvig cen preprečiti le s policijskimi odredbami, temveč so potrebni gospodarski ukrepi, ki se morajo izdati s koordinacijo vseh gospodarskih resorov državne uprave.

Med svetovno vojno so se preizkusile razne metode regulacije cen. Predpisale so se maksimalne cene, ki se pa kljub odličnemu aparatu niso obnesle. Nato so se uvedle karte za potrošnike in se predpisale cene blagu. Blaga na karte je nato zmanjkalo, blaga brez kart je bilo za višje cene zadosti. Ustanovile so se nato razne državne centrale, ki so prevzele z diktatorskimi pooblastili cele panoge proizvodnje. Kljub visokim kaznim je imel ta sistem samo uspeh pri razdelitvi blaga, dočim je povsod drugod pokazal težke neuspehe.

Ustanavljanje takšnih central pa je tudi v nasprotju z načelom zasebnosti in svobodne iniciative, ki je osnovno načelo našega družbenega in državnega reda. Vedno so nastali negativni rezultati, kadar se je od tega načela odstopilo.

Načrt uredbe o kontroli cen sprejema niti enega navedenih sistemov, temveč uvaja dosedaj še nepreizkušen sistem komisarija za kontrolo cen z diktatorskimi pooblastili. S pravnega kot gospodarskega stališča je ta sistem nesprejemljiv.

Kontrola cen je samo deloma socialne narave, v kolikor naj zaščiti široke sloje potrošnikov pred neopravičeno draginjo. Glavni namen kontrole pa mora biti: zaščita gospodarstva, valute, javnih financ in celote pred posledicami neopravičenega zvišanja cen. Izvajanje kontrole cen je v prvi vrsti gospodarskega značaja, ker je pravilno izvedena kontrola cen

življenjske važnosti za obstoj gospodarskih edinic. Napake v tem oziru morejo povzročiti največje gospodarske zmešnjave.

Navzlic temu pa novi načrt uredbe določa, da spada izvajanje kontrole cen edino v kompetenco ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje. Gospodarska ministrstva se niti ne omenjajo. Socialnemu ministru je dana s tem prednost pred vsemi gospodarskimi ministri ter je s tem podrt ravnoesje v vplivu posameznih ministrstev na vodstvo gospodarske politike, hkrati pa tudi onemogočena koordinacija teh ministrstev v tem tako delikatnem in važnem poslu. Uspeh pa je dosegljiv le s koordinacijo.

Podrobne napake

Načrt vsebuje polno nedostatkov, ki nikakor ne vzdrže objektivne kritike.

Tako se uvaja načeloma veljavnost cen od 1. septembra 1939. Odkar je izbruhnila vojna, so se čisto spremenili elementi kalkulacije cen. Vse surovine so se podražile, njih nabava je postala težavna, zvišale so se mezde itd.

Tudi najbolj popolen upravni aparat ne bi mogel za štiri mesece nazaj raziskati in ugotoviti upravičenost vsake spremembe cen. Še manj pa bo zmogel to delo aparat, ki ga zamišlja uredba.

Izvajanje proizvajalcev živil, ki so najpotrebnejša, iz vsake kontrole obsoja že vnaprej vsako regulacijo cen k neuspehu, ker ti proizvodi absorbirajo največji del dohodkov širokih slojev potrošnikov. Če se ti predmeti podražijo, se morajo povečati tudi mezde, s tem pa tudi proizvodni stroški za vse predmete.

Preventivna kontrola pri industrijskih proizvodih, da bi smel dati proizvajalec svoje predmete v promet šele potem, ko se mu dovoli nameravano zvišanje cen, bi bila zelo nevaren eksperiment. Določevanje cen industrijskih izdelkov je zelo komplicirano ter se ne more izvršiti v nekaj dnevih. Bilo bi pa v škodo tudi potrošniku in trgovcu, če bi morali čakati po 15 dni in več na potrditev cen.

Zlasti industrija, ki dobiva surovine iz tujine, se mora hitro prilagoditi dejstvu, da se cene surovin in njih prevoznih stroškov stalno dvigajo, da se nekatere surovine sploh težko dobe, da ostanejo tudi že plačane surovine blokirane v tujini in da se morajo

podjetja v nekaj urah odločiti, če pristajajo na nove cene in pogoje ali ne. Ker so elementi kalkulacije čisto nestalni, bi mogla pomeniti preventivna kontrola s 14 dnevnim čakalnim rokom velikanke zmešnjave.

Roki 5 in 15 dni, v katerih se blago ne bi smelo prodajati po višji ceni niti zadržati v skladišču (gl. § 2. odst. 1., 2. in 3. uredbi z dne 20. IX. 1939.), temveč bi se moralo prodajati po nižji ceni, bi pomenili izgubo na substanci obratnega kapitala tudi v primeru, da bi komisar v roku potrdil predlagane cene. Če pa jih komisar ne bi potrdil, bi bil obratni kapital teh podjetij v kratkem izgubljen.

Z nameravanim sistemom komisarijev pod vodstvom vrhovnega komisarija se izven sedanje državne uprave ustvarja nova birokracija brez upravne izkušnje, ki pa dobi diktatorska pooblastila za najbolj delikatne funkcije brez vsakega jamstva za pravilnost svojega dela.

Pridobitniku ni zajamčeno, da bi mogel zastopati svoje interese, industrija, ki prodaja svoje izdelke tudi izven svoje banovine, ne bi imela niti pravice pritožbe na višjo oblast.

Orožje drakoničnih kazni, ki se daje komisarjem brez vsake učinkovite kontrole, more postati

Kar se pa tiče določbe, da se kazni stekajo v fond za izvrševanje uredbe, bi moglo to povzročiti pretirano kaznovanje, samo da bi se fond povečal.

Nameravana uredba naj bi se uveljavila z objavo v »Službenih novinah« tudi brez ozira na to, če bi mogel kontrolni urad že začeti poslovati. Ali je takšna določba res mogoča?

Ze protidraginska uredba je zelo vznemirila gospodarski svet zaradi nejasnosti, ker tudi najbolj vesten gospodarski človek ni varen, da pride pred sodišče zaradi splošnega dviga cen, na katere sploh ne more imeti vpliva.

Jasno je, da bi nameravana uredba to nejasnost še povečala.

Konferenca zato smatra:

Načrt uredbe o kontroli cen ima tako velike pomanjkljivosti, da se nikakor ne bi mogli doseči pričakovani rezultati. Nasprotno bi se z njo povzročile tako velike težave, da bi bila vsa oskrba države v nevarnosti in tudi zaposlitev delavstva. Zato prosi konferenca, da se ta načrt ne sprejme.

Rojstnega dneva Nj. Vel. kraljice Marije

se je tudi letos spominjalo vse prebivalstvo Jugoslavije v hvaležni vdanosti. Neutrudljiva skrb kraljice Marije za napredek naših socialnih institucij ter za zaščito mater in otrok ji je za vedno pridobila srca naroda. Naj živi kraljica Marija!

Vojin Varošić — predsednik trg. industrijske zbornice v Skopju

Pred nekaj dnevi je bila v Skopju plenarna seja Trgovsko-industrijske zbornice. Na seji se je najprej razpravljalo o gospodarskem stanju Južne Srbije, nato pa je sledila volitev novega zborničnega predsednika.

Za predsednika je bil izvoljen trgovec Vojin Varošić, ki je po svojem požrtvovalnem in neustranjenem delu za napredek trgovskih organizacij in za pravice jugoslovanskega trgovstva dobro znan tudi slovenskim trgovcem. G. Varošić ima zato med slovenskimi trgovci dobre in iskrene prijatelje, ki so tudi njegovo izvolitev sprejeli z največjim zadoščenjem.

Odličnemu prijatelju slovenskega trgovstva in vedno zvestemu soborcu za pravice naše domače nacionalne trgovine izrekamo k lepemu zadoščenju, ki ga je dosegel g. Varošić z izvolitvijo, prav iskrene čestitke.

Obrtna zbornica se vendarle ustanovi?

Zadnji »Slovenski obrtnik« poroča, da je obiskala deputacija Zveze slovenskih obrtnikov pod vodstvom predsednika Zveze Karla Kavke ter predsednika obrtnege odseka zbornice Ivana Ogrina bana dr. Natlačena ter mu sporočila željo, da se čimprej objavi uredba o samostojni obrtni zbornici. List poroča, da je g. ban deputaciji izjavil, da bo slovensko obrtništvo dobilo obrtno zbornico, ko bodo odstranjene še nekatere male zapreke, od njegove strani pa da ni nikakih zaprek. Pripomnil je dalje, da je že vse pripravljeno in da manjka samo še podpis pristojnega ministra. Nova uredba, ki je že izdelana, da bo zadovoljila slovenske obrtnike.

Kakor se more iz te vesti sklepati, je torej ustanovitev samostojne obrtne zbornice že sklenjena stvar. Če bo s tem v resnici ustrezno slovenskemu obrtništvu, pa zelo dvomimo. Prav gotovo je tudi to, da sedanji časi nikakor niso primerni za cepitev skupne gospodarske organizacije, temveč da bi bilo nasprotno prav, če bi se vsi gospodarski stanovi združili v skupni organizaciji. V Zagrebu nameravajo zopet združiti ločene zbornice, v Ljubljani pa zmagujejo nasprotna prizadevanja! Želimo obrtnikom, da bi se res uresničila vsa ona pričakovanja, na katere upajo od samostojne obrtne zbornice.

Protituberkulozna zveza za higieno delavskih stanovanj

Stanovanjsko vprašanje je najtesneje povezano z vprašanjem pobijanja tuberkuloze. Zato namerava Protituberkulozna zveza v Ljubljani, ki predstavlja osrednjo organizacijo vseh krajevnih protituberkuloznih lig v dravski banovini in ki si je za pobijanje tuberkuloze s svojim stvarnim, strokovnim in nesebičnim delom pridobila že mnogo zaslug, izvesti tudi anketo o stanovanjskih razmerah v naših industrijskih centrih. Anketo vodi znani strokovnjak na tem polju, veleaznažni ravnatelj in šef-pri-marij zdravilišča na Golniku dr. Neubauer. Ze njegovo ime jamči za to, da gre za strogo strokovno delo, ki ima namen, da objektivno ugotovi stanje tega vprašanja in da se na osnovi pre-

jetih podatkov in zbranega materiala izdajo ukrepi, ki bodo služili izključno samo namenu, za katerega je bil material zbran. V odličnem interesu samih podjetij je, da na anketi sodelujejo in da na vprašalne pole, ki jih bodo dobili, točno odgovorijo. Širša javnost je

v splošnem slabo ali celo napačno informirana o pravem stanju tega vprašanja, ki je pri mnogih podjetjih, kar lahko trdimo, vzorno urejeno. Zato je tudi v tem pogledu taka anketa koristna. Na osnovi zbranih podatkov, predlogov in sugestij posameznih podjetnikov bodo

napravljene pri oblastvih tudi koraki za pospeševanje gradnje delavskih stanovanj, za davčne prostore kapitalov, ki se bodo za to investirali, za davčne olajšave itd. Anketa je zato zelo važna in za služi, da ji zainteresirana podjetja posvetijo vso svojo pozornost.

Zbirajte odpadke!

Hvalevredna akcija Komiteja tehničnega dela

Komite tehničnega dela je s posebno vlogo opozoril bansko upravo na nujno potrebo, da se takoj začne organizirati po vsej deželi zbiranje odpadkov in starega materiala ter tudi nazorno opisal splošne koristi takšne akcije.

Vloga komiteja tehničnega dela je tako jasna in tako močno utemeljena, vsi njegovi predlogi tako dobro premišljeni, da ne potrebuje ta vloga nobenega dostavka. Objavljamo jo zato v celoti. Vloga komiteja tehničnega dela se glasi:

Časopisi iz naših sosednih držav poročajo od časa do časa o organiziranem nabiranju raznih predmetov, ki jih prebivalstvo sicer zamašča, kot so to n. pr. razni kovinski predmeti, papir, cunje itd. Nemški listi in tudi nekateri naši so poročali, da je vrglo organizirano zbiranje raznih odpadkov v Nemčiji l. 1936. ogromno vsoto 550 milijonov mark (8 milijard dinarjev). Najbrže so podobne vsote rešili Nemci v korist države tudi naslednja leta. Znano je n. pr., da so l. 1937. nabrali kositra, ki ga mora sicer vsa Evropa uvažati iz Indije, samo od starih konservnih škafel nekako eno četrtno letne potrebe in so pri tem pridobili od teh škafel še 60.000 ton železa. S starimi tubami za zobne in druge paste so v Nemčiji prej letno zavržli okrog 4000 ton kositra, ki ga sedaj nad polovico pridobije nazaj. Z zbiranjem starega papirja krije Nemčija skoro eno četrtno letne produkcije. Od starih fotografskih plošč, filmov in kemikalij pridobije tam okrog 6000 kilogramov srebra na leto.

Pri nas ni organiziranega zbiranja zavrženih predmetov, izvzemši skromne poskuse pri nekaterih gasilskih organizacijah in pa nekaterih trgovinah, ki se bavijo z nakupovanjem kovin, cunj in kosti. Zato se ne smemo čuditi, da smo v našo državo uvozili l. 1937. 4302 vagona starega železa in v prvem polletju letos pa celo že 3087 vagonov. Med tem, ko naš star papir zamašavamo, ga uvažajo papirnice cele vlake iz tujine. Kositra primanjkuje v naši državi čimdalje bolj, cena mu je poskočila od 56 din za kg že nad 200 din; na stotine ton se ga pa pri tem valja po smeteh v obliki tub in konservnih škafel.

Mnogo narodnega premoženja bi mogli rešiti v korist domovini, če bi uvedli pri nas organizirano nabiranje zavrženih, še uporabnih predmetov in odpadkov, ki propadajo sicer po smeteh, po podstrešjih in raznih skladiščih.

Kaj naj se zbira

Za zbiranje bi prišli v poštev predvsem ti-le predmeti:

1. Kovine, železo, baker, svinec, kositer (tube in konzervne škafle, posode), cink, medenina, bron, aluminij itd.
2. Obleka, cunje, krpe.
3. Papir: časopisi, reklamne brošure in knjige, katalogi.
4. Steklo: steklenice in drobci stekla.
5. Porcelan (drobci).
6. Gumi (kavčuk od obutve, kolesnih obročev itd.).
7. Plutovina (zamaški).
8. Kosti.
9. Loj.
10. Žir, dlaka, ščetine.
11. Obrabljene žarnice in žepne baterije.
12. Poštne znamke.
13. Starinski denar.
14. Vosek in parafin.

15. Stare fotografske plošče in filmi.

16. Koščice sliv, marelic, breskev, črešenj, ježice, žir itd.

Kdo naj zbira

Organizacija zbiranja bi morala sloneti na prostovoljnem delu, ker bi sicer stroški morda presegli dohodke. Zato bi bilo treba pritegniti k zbiranju predvsem šolsko dečo; nadalje razne organizacije kot n. pr.: gasilce, sokolska društva, fantovske odseke, skavte, gozdovnike itd.

Koristi zbiranja

Koristi, ki bi jih organizirano zbiranje zavrženih predmetov dovažalo domovini, bi bile:

1. Banovina bi dobila nov vir dohodkov, ki bi naj služil predvsem za lajšanje bede in za socialno pomoč.
2. V vzgojnem oziru bi bil vpliv na zbirajočo dečo in tudi na ostalo prebivalstvo najbolj, ker bi se s tem vzbujal čut in smisel za štednjo.
3. Uspeh bi bil tudi v narodno gospodarskem oziru, ker bi nabiralna akcija zmanjševala uvoz raznih predmetov iz tujine.
4. Organizacija zbiranja bi zahtevala za sortiranje, skladiščenje in odprodajanje ustanovitve novih službenih mest in bi s tem nudila marsikateremu nezaposlenemu zopetno možnost dela.
5. V današnjih časih, ko smo zaradi blokade Nemčije prizadeti glede uvoza nekaterih snovi, kot n. pr. kositra, parafina, kavčuka, bi organizirano zbiranje predmetov iz takih snovi kolikor toliko

zmanjšalo pomanjkanje in s tem blažilo draginjo.

Kako naj se zbiranje organizira

Glede na vse navedeno, smatramo za potrebno, da kraljevska banska uprava:

1. Takoj ustanovi poseben oddelček pri banski upravi za organizirano zbiranje raznih zavrženih predmetov.
2. Imenuje naj se posebni referenti pri sreskih načelstvih.
3. Ustanovi naj se glavno skladišče za zbiranje, sortiranje in odprodajo v Ljubljani in odredi ustanovitev pomožnih skladišč v Mariboru in Celju.
4. Takoj naj se naroči šolskim vodstvom, župnim uradom, gasilskim, skavtskim in sokolskim društvom, fantovskim odsekom, gozdovnikom itd., da prično propagirati nabiranje, pa dejansko tudi sami prično nabirati zavržene predmete. Šolska deča naj bi za enkrat oddajala vse nabrano blago šolam, kjer naj bi bili nabrani predmeti začasno shranjeni v kakšni kleti.
5. Pouči in pozove naj se prebivalstvo po časopisih o potrebi zbiranja.
6. Uradno naj se pozovejo industrijske in trgovske organizacije, da dajo nasvete glede predmetov, ki naj bi se zbirali in kako naj bi se odprodajali.
7. Naroči naj se občinam, da od časa do časa priredijo javno pobiranje predmetov, ki naj bi jih prebivalstvo pospravilo iz podstrešij, občine pa ob določenih dneh odvažale z vozili.

Finančni minister o trošarini na vino in žganje

Zaradi močne agitacije in tudi demagoškega hujskanja, ki se je širilo ponekod o priliki uvedbe državne trošarine na vino in žganje, je smatral finančni minister za potrebno, da s posebno izjavo odgovori na te hujskarije in pojasni svoj ukrep.

V svoji izjavi uvodoma naglašja, da so gospodarski krogi sprejeli nove fiskalne ukrepe s tistim razumevanjem in mirom, ki odlikuje resne državljane v sedanjih časih, da pa je uvedba trošarine na vino in žganje povzročila večje razburjenje.

Dejansko pa se z uvedbo državne trošarine ni zgodila nobena posebna sprememba, temveč bo samo država pobirala trošarino, ki jo je dosedaj pobirala banovina in v vsej državi se uvede en sistem.

Ugovor, da se bo trošarina prevajala na vinogradnike, ne drži, ker daje uredba pridelovalcem vso zaščito, trošarino pa plača kupec. Tudi ni res, da bi se povečalo tihotapstvo, temveč so bili že izdani

ukrepi, da bo postalo tihotapstvo nezatrošarinjenega vina in žganja zelo nerentabilen posel. Sicer pa že poenotenje trošarinskih določil preprečuje tihotapstvo.

Nekateri so si upali celo v listih trditi, da se bodo nekateri popisu vina uprli. Miren popis zalog v vsej državi je postavil to trditev na laž.

Vsa akcija proti trošarini na vino in žganje pa je tudi popolnoma neumestna ter ima čisto neko drugo ozadje.

Minister naglašja, da ostane vinogradnik zaščiten in da ne bo plačeval trošarine. Ne zdi se mu potrebno, da bi dal še kakšno drugo zaščito kakor trgovcem-kletarjem.

Na koncu pa poudarja finančni minister v svoji izjavi, da mora fiskalna reforma zahtevati od gospodarsko močnejših slojev večje žrtve. Vsak, kdor pozna davčno obremenitev v drugih državah, mora priznati, da je v Jugoslaviji davčna obremenitev mnogo manjša ko pa v drugih državah.

Politične vesti

Iz Budapešte se poroča, da je bil na beneškem sestanku zunanjih ministrov Italije in Madžarske dosežen sporazum o sklenitvi vojaške zveze med obema državama. Iz Rima pa se ta vest demantira. Gayda piše v »Giornale d'Italia«, da niso bile sprejete v Benetkah nobene nove obveznosti. Nadalje se poroča, da so Madžari pričakovali, da bo Italija takoj podprla madžarske revizionistične težnje proti Romuniji. Ita-

lija pa je mnenja, da bi bila razgrnitev tega vprašanja sedaj neprikladna in da se bo to vprašanje reševalo po vojni na splošni mirovni konferenci.

Romunski kralj je imel pri pregledu neke vojašnice v Bukarešti govor, v katerem se je dotaknil tudi mednarodnega političnega položaja ter pri tem zlasti poudaril miroljubnost Romunije. Kralj pa je hkrati poudaril, da je Romunija trdno odločena, da brani vsako ped svoje zemlje, ki jo je dobila z mirovnimi pogodbami in da se bo uprla vsakomur, ki bi hotel Romuniji ugrabiti Besarabijo, Bukovino, Transilvanijo ali Dobružo.

Nekateri listi pa pišejo tudi o možnosti, da bi se uredili madžarsko-romunski odnosi na tej podlagi, da bi se izvedla nekaka revizijska meja in bi se madžarsko prebivalstvo preselilo na Madžarsko, enako število romunskega pa v Romunijo. Seveda pa je ta predlog zaenkrat samo predlog.

Romunski zunanji minister Gafencu odide na povabilo italijanske vlade v kratkem v Rim, kjer bo razpravljal z italijanskim zunanjim ministrom, kako bi se mogli urediti madžarsko-romunski odnosi. V Budapešti upajo, da bodo imeli ti razgovori pozitiven uspeh.

O madžarsko-italijanskih pogajanjih se objavljajo v evropskem tisku tudi naslednje podrobnosti. Grof Czaky se še enkrat vrne v Italijo in tedaj bo šel podpisati definitivni sporazum. Med tem bo skušala Italija urediti odnose med Madžarsko in Romunijo, ki mora dati madžarski manjšini njene pravice. Popolnoma jasno je, da Italija ne bo dopustila, da bi postala Madžarska druga Finska ter bo Madžarsko branila. Tako Madžarska ko Italija sta mnenja, da je močna Jugoslavija v njunem interesu.

Min. predsednik Chamberlain je na nekem zborovanju govoril o političnem položaju. Uvodoma je naglasil, da se mora vojna zmagovito zaključiti. L. 1940. bo usodno leto v zgodovini sveta. Vojna je v polnem razmahu sicer šele na morju. Vel. Britanija je izgubila dosedaj manj ko en odstotek svojega brodogradništva. Potopitev oklopnice »Ad. v. Speer« je nepopravljivo škodovala ugledu nemške mornarice. Nato je govoril o zatiranju Čehov in Poljakov, katerim se odvzemajo njih gospodarski viri ter na njih ozemlju naseljujejo Nemci. Hrabremu finskiemu narodu se mora pomagati in Vel. Britanija bo to tudi storila. Zelo obširno je govoril o francosko-angleškem sodelovanju, ki se mora ohraniti tudi po vojni. Po izvršenih vpoklicih bo štela angleška vojska 2,5 do 2,75 milijona vojakov. Svaril je pred velikim optimizmom, ker se še ni vojna popolnoma razvila. Na koncu svojega govora je naglasil, da gleda z zaupanjem v bodočnost.

Vel. Britanija bo zahtevala na podlagi čl. 16. pakta o Zvezi narodov od skandinavskih držav, da dovolijo prevoz orožja skozi svoje ozemlje na Finsko ter da opuste svojo nevtralnost in aktivno pomagajo Finski. Tako trdi »Völkischer Beobachter«. »Daily Telegraph« pa trdi, da je bil med Vel. Britanijo in skandinavskimi državami že dosežen sporazum o prevozu vojnega materiala skozi Norveško in švedsko na Finsko. Po tej vesti so torej ostale nemške grožnje, da skandinavske države ne smejo nuditi Finski nobene pomoči, brez uspeha.

V angleški javnosti je nastalo zaradi odstopa vojnega ministra Hore Belisha veliko razburjenje. Baje bo angleška opozicija zahtevala v tajni seji angleškega parlamenta obširna pojasnila. Po nekkih vesteh namerava opozicija celo izreči nezaupnico vladi.

Angleški mornariški minister Churchill je obiskal zapadno fronto ter glavni stan poveljnika angleške ekspedicijske vojske generala Gorta. Vrhovni poveljnik Gort je pri tej priliki odlikoval generala Gorta z velikim križem častne legije.

Nemški veleposlanik v Turčiji v. Papan bo baje imenovan za nemškega poslanika v Rimu.

Nemški listi so zopet začeli vehementno napadati Nizozemsko, Belgijo in skandinavske države, ker da so preveč popustljive do Velike Britanije.

Finci poročajo o svoji tretji veliki zmagi, ki so jo dosegli nad sovjetsko 44. divizijo. Najprej so divizijo odrezali od zaledja, da ni mogla dobiti več vojnega materiala, nato pa jo po enodnevnem boju premagali. Finci poročajo, da so ujeli 1500 sovjetskih vojakov ter zaplenili nad 100 topov, 42 tankov, 10 oklopnih avtomobilov, 279 različnih avtomobilov, od katerih so bili nekateri opremljeni tudi s strojnimi, 47 avtomatičnih pušk, 170 konj in 47 vojaških kuhinj. Ta zmaga Fincev bo po mnenju vojaških strokovnjakov za daljši čas onemogočila sovjetsko ofenzivo na severnem bojišču.

Nemška vlada je zadržala več italijanskih letal, ki so bila namenjena na Finsko. Nemčija se je baje odločila za ta korak na pristisk sovjetske vlade.

Italija je v Berlinu protestirala, ker je nemška vlada zadržala italijanska letala.

Nemška vlada izdeluje načrt, po katerem bo Poljska proglašena kot protektorat, ki bo podobno organiziran ko češko-moravski protektorat.

Japonska vlada je na svoji seji načelno odobrila ustanovitev centralne kitajske vlade pod predsedstvom Vangčevenga. Oblast nove kitajske vlade sega seveda samo tako daleč kakor japonski bajonet.

Seja ožjega odbora Zveze trgovskih združenj

za dravsko banovino bo v petek 12. januarja 1940. ob 9. uri dopoldne v sejni dvorani Trgovskega doma v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Razprava o davčni reformi.
3. Razprava o minimalnih mezdah.
4. Predlogi združenj in predsedništva Zveze.
5. Zaključno poročilo o obdaritvi obmejnih šol.
6. Slučajnosti.

Predsednik:
Stane Vidmar s. r.
Tajnik:
Dr. Ivko Pustišek s. r.

Denarstvo

Kmetijski dolžniki slabo plačujejo

Do 2. decembra 1939. so kmetovalci, katerih dolgovi so bili preneseni na Priv. agrarno banko, plačali skupno 327.627.000 din, in sicer:

do 31. decembra 1937.	143.475.000
do 31. decembra 1938.	130.425.000
do 2. decembra 1939.	53.727.000
V letu 1939. je bilo plačano:	din

na ozemlju centrale v Beogradu	26.373.000
na ozemlju podružnice v Zagrebu	7.259.000
na ozemlju podružnice v Ljubljani	15.942.000
na ozemlju podružnice v Sarajevu	4.153.000

Iz tega uradnega pregleda se vidi, da se v Sloveniji kmetijski dolgovi še vedno najbolj plačujejo, da pa so se v drugih pokrajinah, kjer se že prej niso dobro plačevali, v letu 1939. plačevali še slabše.

Bančni prazniki

Savez bančnih in zavarovalnih zavodov je določil za leto 1940. naslednje dneve kot bančne praznike, na katere zavodi ne bodo poslovali vse leto:

1. januarja, 6. januarja na Sveto tri kralje, 23. marca na veliko soboto, 25. marca na velikonočni ponedeljek, 2. maja na Vnebohod, 11. maja in 13. maja ob binkoštnih praznikih, 23. maja na Telovo, 29. junija na dan sv. Petra in Pavla, 15. avgusta na Veliki Šmaran, 6. septembra na kraljev rojstni dan, 1. novembra na dan vseh svetnikov, 1. decembra na praznik zedinjenja ter od 24. do 26. decembra. Poleg tega seveda tudi vse nedelje.

Kot napolpraznik se praznuje svečnica.

V Sloveniji pa se praznuje poleg teh praznikov še 19. marec (sveti Jožef) in 5. julij kot praznik svetega Cirila in Metoda.

Vzorčnih pošilk z živili

za inozemstvo poštni uradi ne smejo več sprejemati. Vse te pošiljke se smatrajo za navadne poštne pakete, za katere je potrebno izvozno dovoljenje, ako so pošiljke težke nad eno kilo ali imajo vrednost nad 50 dinarjev. Priskrbiti si je treba tudi potrdilo o zavarovanju valute z zavezo, da se bo protivrednost prinesla v državo najkasneje v 90 dneh. Paketom je treba priložiti spremnico in carinsko deklaracijo, ki se dobi pri poštini uradih za 10 par. Paket se lahko odda tudi kot pisemska pošiljka brez spremnice. Vse, kakor pa morajo biti pošiljke odprte in se šele na pošti oziroma na carinarnici (v Mariboru na pošti carinarnici na Aleksandrovi cesti 54) zapro.

Lepo parcelo pod Rožnikom proda Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

Potrebna je sprememba davčne reforme

Predlogi osiyeških trgovcev

Nezadovoljstvo nad sedanjo davčno reformo raste v vseh gospodarskih krogih tem bolj, čim bolj postajajo znane podrobnosti nove reforme. Vedno glasnejše postajajo v javnosti zahteve, da se davčna reforma temeljito spremeni. Napovedana so tudi že velika zborovanja v raznih krajih države, na katerih bodo pridobitni sloji zavzeli svoje stališče glede nove davčne reforme. O tej reformi je razpravljala tudi v Osijeku konferenca delegatov vseh trgovskih združenj na območju trgovsko-industrijske zbornice v Osijeku.

Konferenco je otvoril predsednik zbornice g. Galovac, glavni referat pa je podal o reformi tajnik zbornice dr. Beljan. Po njegovem referatu je predlagal predsednik Združenja trgovcev v Vukovaru Goldstein, da zahteva konferenca naslednje spremembe v izdani davčni reformi:

1. Vsa določila v davčni reformi naj se bolj jasno stilizirajo.
2. Z vsemi davčnimi zavezanci, ki so zavezani pridobitni, naj se postopa na enak način, ne pa, da se eni obdačujejo po knjigah, drugi pa po davčnih odborih brez predložitve bilance.
3. Ker se bodo sedaj davčni zavezanci obdačevali po knjigah po njih dejanskem dohodku, je nujno potrebno, da se davčna stopnja zniža.

4. Odločno se zahteva, da se preostre kazni, ki jih določajo nove uredbe, znatno ublaže ter da kazni ne izrekajo davčne uprave, temveč finančno sodišče, v katerem morata biti najmanj dva sodnika. Še bolje bi bilo, če bi kazni izrekala samo redna sodišča. Vložene pritožbe proti razsodbam oblasti prve stopnje morajo imeti odločilno moč. Zahteva se, da se odmera čistega dobička ter višine bruto prometa še nadalje prepusti davčnim in reklamacijskim odborom, ker je samo na ta način zagotovljena možnost sorazmernega obdačevanja in ker edino davčni odbori poznajo krajevne in splošno gospodarske razmere.

5. Če se ostane pri obveznem obdačevanju po bilanci, je treba revidirati predpise glede minimalnega davka ali jih vsaj znatno omiliti.

6. Ker davčni zavezanci dosedaj niso bili zavezani, da vodijo knjige, naj se davčna odmera po knjigah izvrši šele za leto 1941., za leto 1940. pa naj se izda potrebna prehodna določba, da ugotovi davčno osnovo davčni odbor ter da so davčni zavezanci dolžni voditi knjige od 1. januarja 1940. dalje.

7. Zahteva se nadalje, da podatki iz poslovnih knjig in bilanc iz l. 1939. ne morejo služiti kot

povod za retroaktivno zvišanje pravomočno odmerjenega davka niti ne morejo biti podlaga za kakršno koli kaznovanje.

8. Zaradi velikih sprememb, ki jih uvaja nova davčna reforma, se predlaga, da se podaljša odmera pridobnine iz l. 1939. še na leto 1940. ter da se da davčnim zavezancem dovolj časa, da prouče nove davčne določbe.

O teh predlogih se je nato razvila živahna debata ter je bilo na koncu sklenjeno, da se pozovejo vsa združenja, da do 10. januarja predložijo svoje predloge, da bi se mogli nato ti predložiti konferenci vseh hrvatskih gospodarskih zbornic, ki bo dne 15. januarja v Zagrebu.

Objavljamo te predloge, da vidijo naši bralci, kakšno stališče do davčne reforme so zavzeli trgovci v drugih krajih Jugoslavije. O davčni reformi bo razpravljala ta petek tudi ožji odbor Zveze trgovskih združenj v Ljubljani in bi bilo želeli, da bi naša trgovska združenja za tudi posamezni trgovci navedli Zvezi svoje predloge.

Sprememba davčne reforme je na vsak način potrebna, da pa se bo ta sprememba tudi dosegla in da bo v korist trgovcem, pa je potrebno, da ti nastopajo enotno in z jasno formuliranimi zahtevami.

Promet v decembru 1939. na Ljublianski borzi

Devize

Skupni devizni promet v decembru 1939. je znašal din 52 milijonov 880.150'21, za skoraj 7 in pol milijona dinarjev več kakor v novembru 1939., oziroma za nad 1 in pol milijona dinarjev več, nego v decembru 1938. Od 1932. dalje torej izkazuje december 1939. največji mesečni promet, ki je bil v teh letih dosežen na Ljublianski borzi.

V poedinah devizah je bil promet naslednji:

	v tisoč din
Amsterdam	192
Bruselj	69
Berlin	38.606
Curih	590
London	1.415
New York	11.510
Pariz	18
Praga	11
Trst	29
Sofija	93
Solun	347

Slično kot v novembru 1939. je bilo največ zaključkov perfekturiranih baš v devizi Berlin, namreč za 38,6 milij. din (v novembru za nad 34 milij. din), zatem pa v devizi New York 11,5 milij. din (v nov. 1939. nad 8,7 milij. din), dočim odpade na zaključke v devizi London le nekaj manj kot poldrug milijon dinarjev. V decembru 1938. pa je bilo razmerje deviznih zaključkov sledeče: London 30'55 milij. din, Berlin 18'9 milij. din in New York 0'9 milij. dinarjev.

Efekti

Tendenca za državne vrednostne papirje je bila deloma trdna, deloma stalna oziroma nespremenjena. Promet je bil neznaten: 5. decembra 1939. je bila zaključena vojna škoda po tečaju 435'—, 18. decembra so bile zaključene 4% agrarne obveznice na bazi din 45'— in 28. XII. 1939. je bila zaključena Narodna banka po tečaju din 7.500'—. Večinoma so bili to zgolj nominalni zaključki.

Tečaj državnih efektov so bili:

7% inv. pos.	4. XII. 97'— 99'—
	29. XII. 98'— 100'—
8% Blair	4. XII. 94'— 96'—
	29. XII. 96'— 99'—

7% Blair	4. XII. 89'50 91'—
	29. XII. 88'— 89'—
7% Seligman	4. XII. 99'— 100'—
	29. XII. 98'— 100'—
4% agr. obv.	4. XII. 53'— 54'—
	29. XII. 51'— 52'—
6% begl. obv.	4. XII. 75'— 79'—
	29. XII. 79'— 80'—
7% stab. pos.	4. XII. 92'— 95'—
	29. XII. 93'— 99'—
6% obv. dalm. agrarja	4. XII. 73'— 74'—
	29. XII. 71'— 73'—
25% voj. škoda	4. XII. 435'— 437'—
	29. XII. 428'— 438'—

Delnice Narodne banke so notirale stalno z rastočo tendenco in dosegle svoj najvišji tečaj 22. decembra 1939. (din 7.800'— povpraševanje, din 8.000'— ponudba), potem pa popustile v ponudbi za din 100'— 29. decembra, dočim je znašal začetkom (4.) decembra denarni tečaj 7.200'—, blagovni pa din 7.300'—.

Tudi delnice Trboveljske premo-gokopne družbe so izkazovale čvrsto tendenco in njih tečaj se je okrepil od 4. XII. 1939. (din 220'— v povpraševanju, din 230'— v ponudbi) do 29. decembra (din 235 za denar, din 245 za blago) za 15 poenov.

Ostali privatni papirji niso beležili.

V januarju 1940. so pa tečaji državnih efektov znatno popustili in beležili n. pr. 8. t. m. takole:

	denar	blago
Investicijsko posojilo	97'— 99'—	96'50 97'50
8% Blair	86'— 88'—	86'— 88'—
7% Blair	74'— 76'—	74'— 76'—
Begl. obveznice	97'— 99'—	97'— 99'—
Stabilizacijsko posojilo	69'— 71'—	69'— 71'—
6% dalm. agrarja	424'— 428'—	

Edinole 4% agrarne obveznice iz leta 1921. so okrepile svoj tečaj za en do dva poena, t. j. na din 52'— v povpraševanju, oziroma din 54'— v ponudbi, medtem ko je Seligmanovo posojilo notiralo na stari bazi, t. j. nespremenjeno din 98'—, oziroma din 100'—.

Prav tako je oslabil tečaj za delnice Narodne banke, in sicer za din 100'— pri komadu (zadnja notica z dne 8. t. m. 7.700 za denar, din 7.800 za blago), nalik delnicam Trboveljske premo-govne družbe, ki so tečajno popustile za din 10

pri komadu in 8. oziroma 9. t. m. beležile din 225'— v povpraševanju ter din 235'— v ponudbi, seveda brez vsakega zaključka.

Blago

Zito: Tendence je bila ves december trdna, oziroma zelo trdna tako za zito, kakor tudi za vse mlevske izdelke. Promet je bil še zadovoljiv, posebno v pšenici in koruzi, v ostalem blagu pa nezadovoljiv. Cene koruzi so v decembru popustile za din 5'— pri 100 kilogramih, dočim se je za prav toliko pšenica podražila. Vse ostale vrste žita so beležile brez izprememb, medtem ko se je moka pocenila za din 15'— pri 100 kg; otrobi so notirali povsem nespremenjeno.

Deželni pridelki: Tendence je bila nespremenjena trdna oziroma celo čvrsta, promet neznaten. Cene fižola so poskočile za 25 do 35 din, orehov za 100 dinarjev, sena pa za 5 din pri 100 kg. Ostalo blago je notiralo brez izprememb.

Les

Tendence je bila v začetku decembra še nekam mlačna, pozneje stalna, proti koncu leta 1939. pa že trdna, oziroma za mehki les celo čvrsta. Cene za bukovino in deloma hrastovino so notirale na stari, nespremenjeni bazi, med tem ko je cena za mehki rezani in tesani les zelo poskočila, in sicer za 10 do 25 dinarjev pri kub. metru. Tudi oglje se je podražilo za nadaljnji 1 dinar pri 100 kg, drva pa za pol dinarja pri 100 kg. Ostalo blago je pa beležilo nespremenjeno trdno.

Povpraševanja so še vedno zelo znatna za deske smreka-jelka, zlasti v III. in IV. kvaliteti, pa tudi v monte kvaliteti, dalje za trame, diva ter bukovno oglje, kakor tudi za hrastove železniške pragove, suhe ježice in smrekovo suho lubje (čreslo).

Kupčija je nekako zamrla na domačem tržišču, zato pa je tembolj oživela na izvoznem tržišču,

kjer povpraševanja po znatnih količinah mehkega rezanega lesa cene nevezdrno ženejo navzgor. S tem pa postaja trgovina sicer živahnija, toda tudi riskantnejša. Izvoz je usmerjen predvsem v Italijo, le malenkost v Nemčijo, oziroma v druge države.

V januarju se je situacija močno spremenila tako na lesnem tržišču, kjer so cene za mehki les v stalnem porastu, kakor tudi na žitnem tržišču, ki očituje zelo trdno tendenco tako glede cen, kakor tudi glede kupčijske živahnosti. Isto velja tudi za mlevske izdelke. Na tržišču deželnih pridelkov kaže v januarju 1940. zlasti fižol čvrsto tendenco, saj je n. pr. ribničar poskočil v ceni (od 29. decembra do 8. januarja letos) za din 90'—, prepečar pa celo za din 125'—, orehi, seno in slama le za din 5'— pri 100 kg.

Največ konkurzov v Sloveniji

Občna državna statistika uradno objavlja, da je bilo v decembru 1939. v vsej državi 6 konkurzov in 28 prisilnih poravnav. Od teh 6 konkurzov je bilo v Sloveniji 4, v Hrvatski 1 in v donavski banovini 1 konkurz. Od 28 prisilnih poravnav odpade na dravsko banovino 6, Hrvatsko 3, donavsko 17, vrbsko 1 in Beograd 1 prisilna poravnava.

Te številke jasno dokazujejo, da je gospodarsko stanje v Sloveniji najslabše. Vse kaže, da se bo v januarju stanje še poslabšalo.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju Bankota Josipa in Marije, roj. Horvat, trg. in pos. v Šalamencih. Konkurni komisar doktor Planinšek, upravnik mase odvetnik dr. Vadnal v Murski Soboti. Prvi zbor upnikov 15. januarja ob pol 10, oglasitveni rok do 1. februarja, ugotovitveni narok 14. februarja ob pol 10 pri okrožnem sodišču v Murski Soboti.

Nadalje je bil razglašen konkurz o premoženju trgovca Frica Pregla v Zg. Pirničah. — Konkurni sodnik dr. Svet, upravnik mase odvetnik dr. Hacin. Prvi zbor upnikov 11. januarja ob 11., oglasitveni rok do 20. januarja, ugotovitveni narok 1. februarja ob 11.

Objave v »Službenem listu«

»Službeni list« z dne 2. januarja je objavil: Ukaz o ustanovitvi veleposlaništva v Turčiji (namesto dosedanjega poslaništva) — Uredbo o izdajanju narodnoobrambnih bonov — Odredbo, kaj naj velja kot luksuzno in kaj kot navadno steklo — Podaljšavo ugodnosti iz pripombe 2. k št. 536 uvozne carinske tarife — Odločbo o ponavljanju izpitov na višji pedagoški šoli.

»Službeni list« z dne 6. januarja je objavil: Uredbo o spremembah in dopolnitvah določb § 19. finančnega zakona za leto 1939./40. o posebnem prispevku za narodni obrambni sklad — Uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o sodnih taksah — Uredbo o odpisu zaostankov davkov, taks in kazni za davčna in taksna kazniva dejanja ob koncu leta 1937. oziroma 1939. — Spremembe in dopolnitve pravilnika o načinu pobiranja skupnih banovinskih trošarin — Pojasnilo o taksiranju priznanic zavarovalnih družb — Odločbo o odobritvi preračuna Kmetijske zbornice dravske banovine za l. 1940.

Stanje na švedskem lesnem trgu

Mnogi francoski in angleški lesni uvozniki so stornirali svoje zaključke s Švedsko zaradi previsokih prevoznih stroškov. Anglija kupuje sedaj les zlasti v Kanadi, ker je ta les cenejši, čeprav po kakovosti slabši od švedskega. V zadnjem času je začela na Švedskem nakupovati les Nemčija.

Izdana bo nova uredba o omejitvi avtomobilskega prometa

Sedanji uredbi o omejitvi avtomobilskega prometa sta povzročili v gospodarskem življenju mnoge in tudi nepotrebne težave. Sedaj se pripravlja nova uredba, s katero bo vsakemu avtomobilistu odrejena določena količina bencina. Vsakdo bo dobil 30 litrov na teden, avtomobilske vožnje v določenem času pa ne bodo več prepovedane.

Naše narodno gospodarstvo v novembru 1939.

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani)

Povprečno število v novembru 1939. zavarovanega delavstva je znašalo 100.740 oseb. V primeri z letom 1938. je članstvo OUZD-a nazadovalo za 1084 oseb, in sicer predvsem v sledečih industrijah: v gozdno-žagarski industriji za 928 oseb, pri stavbarstvu za 500 oseb, v industriji hrane in pijače za 388 oseb, pri gospodinjstvu za 303 osebe itd. Pomembnejši konjunkturni napredek zaposlenosti so pa izkazale te industrije: gradnje železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela) 1149 oseb, javni promet 531 oseb, trgovina 273 oseb, kovinska industrija 247 oseb itd.

V sezijskem pogledu je pa celotno povprečno članstvo naraslo za 1883 zavarovancev. Posebno viden je ta sezijski prirast v teh industrijah: v gozdno-žagarski industriji za 614 oseb, v kovinski industriji za 279 oseb, v oblačilni industriji za 270 oseb, pri gradnjah železnic, cest in vodnih zgradb za 246 itd. — Pomembneje je pa nazadovala zaposlenost le pri stavbarstvu, in sicer za 351 oseb.

Mestna plinarna mariborska

je te dni slavila sedemdesetletnico svojega obstoja. Leta 1869. je občina sklenila pogodbo z bavarsko družbo za gradbo plinarne, ki je bila prve dni 1870. gotova. Plinska razsvetljava po ulicah in trgih se je uvedla postopoma, v magdalenskem okraju šele leta 1902. Še večji razmah je v razsvetljavi doživel plin, ko so jeli nameščati Auerjeve gorilce, ki dajejo lepo belo svetlobo. Med vojno je bila v plinarni na plinski pogon zgrajena majhna elektrarna, ki je nekaj mestnih delov preskrbovala s tokom. Konec plinske razsvetljave je napravila Fala, ki je leta 1920. začela dobavljati velike množine cenenejšega toka mestu Mariboru. Vendar plinarna še nikakor ni šla med staro šaro, marveč se je baš lani zopet močno okrepila, ko so jo temeljito modernizirali in namestili v njej komorno peč, ki omogoča racionalno pridobivanje plina in stranskih proizvodov iz premoga. Plin se sedaj oddaja predvsem za kuhanje in gretje gospodinjstvu, obrti in industriji.

Davčne karte za hišno služabništvo

Davčna uprava za mesto v Ljubljani razglasi: Vsi poslodajalci v Ljubljani, ki zaposlujejo hišno služabništvo, se vabijo, da si nabavi najpozneje do dne 31. januarja 1940. davčne karte za leto 1940.

Kdor ne bo nabavil davčne karte ali je ne bo nabavil pravočasno, bo moral plačati kot kaznen 5kratni znesek rednega davka.

Karte se kupijo pri davčni upravi Ljubljana mesto, soba št. 14, II. nadstropje, Vodnikov trg 5.

Zunanja trgovina

Bolgarsko gospodarsko odposlanstvo se je po zaključku trgovinskih pogajanj s sovjetsko vlado vrnilo v Sofijo.

Po sporočilu delegata Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine so dovolile nemške oblasti naslednje

uvozne kontingente iz naše države: vina za 450.000 RM, suhih češpelj za 100.000 RM, suhih hrušk in jabolk za 150.000 RM, arpadžika za 200.000 RM, višnjaka za 100.000 RM in orehov za 170.000 RM. Te kontingente bodo nemške oblasti razdelile na posamezne uvoznike kasneje. Tudi cene se bodo določile kasneje.

V Madridu je začela svoje delo redna špansko-portugalska komisija, ki naj izvede gospodarski sporazum med obema državama. Zankrat bo komisija določila le izvozne kontingente obeh držav.

V Angliji se uvede delno racioniranje živil, da se s tem olajša dovoz voljnega materiala v Anglijo ter prihrani denar. Nikakor pa ni to racioniranje posledica nemške podmorniške vojske, kakor je posebej naglasil angleški minister za prehrano.

Ameriški trg. minister Hopkins je izjavil, da je trgovinska bilanca USA za 1. 1939. ugodna, čeprav so njena aktivna manjša ko 1. 1938. To je posledica velikih naročil v ameriških tvornicah, ki sedaj trošijo znatne količine predmetov, ki so jih prej izvažale.

Trg. minister o novih trgovinskih pogajanjih

Trg. minister dr. Andres je po izjavi novinarjem o ravnokar sklenjeni trgovinski pogodbi s Francijo govoril tudi o novih trgovinskih pogajanjih, ki so na programu. Minister dr. Andres je med drugim izjavil: Čeprav se nam je posrečilo, da smo v zadnjih treh mesecih uredili svoje trgovinske odnose z državami, ki so za naš izvoz posebno važne, se bodo trgovinska pogajanja z drugimi državami nadaljevala še v januarju in februarju. Gospodarske in splošne razmere so danes takšne, da moramo stalno izpopolnjevati tudi komaj sklenjene trgovinske pogodbe. Tako bomo izkoristili pravoslavne božične praznike, da uredimo v Rimu in Berlinu razna vprašanja, ki se tičejo naše trgovinske zamenjave s tema državama.

Trgovinska pogajanja z Veliko Britanijo se morajo končati vsaj v začetku februarja. Madžarska delegacija pride verjetno v drugi polovici januarja v Beograd, da bi se sklenila nova trgovinska pogodba z Madžarsko. Veljavnost sedanje trgovinske pogodbe je bila z obojestranskim sporazumom podaljšana do konca marca 1940. V tem času se mora na vsak način doseči boljše izmenjavo blaga.

Obetajo pa se v kratkem tudi trgovinska pogajanja z Bolgarsko in Španijo.

V zvezi s to izjavo ministra doktorja Andresa se poroča, da odpotuje zaradi ureditve nekaterih tehničnih vprašanj iz trgovinske pogodbe z Italijo podguverner doktor Belin v Rim.

Nadalje bo potrebno, da se doseže v Berlinu sporazum o cenah naših proizvodov in zlasti naših surovin.

Tudi s Španijo se bodo začela pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe na podlagi kompenzacij.

Lep jubilej mariborske trrdke

Kdo ne pozna čevljev znamke »Karo«? Povsod jih dobiš, povsod jih iščejo, ker so znani po kakovosti materiala in po svoji trpežnosti. Te dni je slavila trrdka dvajsetletnico svojega obstoja. Podjetni lastnik Drago Roglič je prve dni leta 1920. ustanovil svoje podjetje v Mariboru v Krekovi ulici in kmalu so zasloveli njegovi izdelki po vsej Sloveniji in tudi v drugih banovinah. Obrat se je razmahnil in trrdka se je preselila na Koroško cesto, kjer je obratovala polnih 15 let. Pa tudi tu so postali prostori spričo razvoja podjetja pretesni, in tako se je pred par leti preselila v Cankarjevo ulico, kjer si je uredila moderno obratovališče, prodajalnico pa je prenesla v Gosposko ulico, kjer je sedaj ena najbolj reprezentativnih trgovin.

Gospod Roglič je trdna opora v razmahu gospodarskega življenja v Mariboru. Marljiv, širokopotezen, moč širokega obzorja, zraven pa podjeten, je svoje podjetje iz skromnega začetka naglo spravil s solidnim delom in zmernimi cenami na sedanjo zavidljivo višino.

Prvovrstni material in trpežnost izdelka, to sta vodilni misli tega industrijskega podjetja, ki se je v našem gospodarskem življenju že zdavnaj trdno zasadilo.

Zgledno je sodelovanje med delavstvom in nameščenstvom ter vodstvom podjetja »Karo«. Uslužbenici imajo v osebi gospoda Rogliča vsekakor svojega zaščitnika in svojo oporo. Lahko mirno trdimo, da tvorijo delavci, nameščenci in podjetnik eno veliko družino, ki jim je vsem razvoj in napredek trrdke enak pri srcu. Drug drugega spoštujejo in vedo, kaj jim je. Ni treba posebe naglašati, da se je g. Roglič pri intimni slavnosti, ko so kot velika družina praznovali pomembno obletnico, primerno spomnil svojih zvestih sotrudnikov in jim v svoji socialni širokogrudnosti naklonil lepe in praktične darove, zraven pa seveda tudi stisnil v roko lepe denarne nagrade.

Čestitkam, ki prihajajo trrdki »Karo« k lepemu poslovnemu jubileju z vseh strani, se tudi mi radi pridružujemo, želeč ji še lepšega razmaha.

A. B.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

682 — Beyrouth-Khoury: češpelje v zabojih, rdeče namizno vino, papir,

683 — Reka: odpadki od konoplje in vrvi iz konoplje,

684 — London: vandyke barva,

685 — Le Caire: aparati za mlečarski obrt, prašek ali tablete za domače izdelovanje jogurta,

686 — Amsterdam: pletene volnene rokavice,

687 — Rim: nitrat pepelike, tatin za izvoz na Portugalsko,

688 — Teheran: pisemski papir, papirna konfekcija, janski les in zlasti industrijski proizvodi, ki prihajajo v poštev za izvoz na iranski trg,

689 — Rim: surove svinjske kože išče tovarna za čevlje,

690 — Tel-Aviv: ponuja se našim industrijam zastopnik vijakov vseh vrst, jekla za izdelavo jekle-

ne volne, raznih žeblijev, predelanih kož ter papirja vsake vrste.

1. — Metz: zastopniška trrdka išče zvezo z našimi izvozniki govejega in svinjskega mesa, slanin in mesnih konserv,

2. — New York: išče se zveza z našimi izvozniki in uvozniki.

3. — Montevideo: zastopniška trrdka se zanima za bolhačev ekstrakt, očetno kislino, lesni katran in za druge proizvode, ki bi se mogli plasirati v Urugvaj,

4. — Turin: zdravilne rastline,

5. — Firenca: celuloza in lesna masa,

Interesenti naj se obrnejo na »Obaveštajni osek Zavoda za unapredjenje spolne trgovine v Beogradu«, poštni predal 818 ali na »Delegacijo Zavoda za unapredje-

nje spolne trgovine, Zagreb, Ilica 49/III., 2. stopnišče, ter naj pri tem navedejo tekočo številko povpraševanja oziroma ponudbe ter kraj, na katerega se povpraševanje oziroma ponudba nanaša.

Doma in po svetu

Vlada je sprejela osnutek novega voljnega zakona. Po tem osnutku imajo aktivno volilno pravico vsi moski, stari nad 21 let, pasivno pa vsi, ki so stari nad 30 let. Volilna pravica bo splošna, enaka in tajna. Volilo se bo s krogljicami. Postavijo se državne liste in okrožne liste. Praktično bodo mogle postavljati liste samo velike stranke, manjše pa le, če bodo nosilci državnih list sprejemali njih kandidature na svojo listo. Slovenija se razdeli v šest volilnih okrožij. Vsa Gorenjska za ljubljansko okoličico tvori eno volilno okrožje, Ljubljana mesto je drugo volilno okrožje. Maribor z okraji Prevalje, Kojnce in Maribor desni breg tretje, Murska Sobota z okraji Murska Sobota, Dol. Lendava, Ljutomer, Ptuj in Maribor desni breg četrto, Celje z okraji Krško, Brežice, Smarje, Laško in Celje peto in Novo mesto z okraji Logatec, Kovelje, Črnomelj, Litija in Novo mesto šesto. Novi volilni red pomeni v primeri s stari sicer velik napredek, ne razumemo pa, zakaj se pri nas ne izda čim bolj enostaven volilni red, ker bi na ta način volja volivcev prišla mnogo bolj do veljave.

Na velikem zborovanju Bunjevcev v Subotici je bila na predlog župnika Rajčica sprejeta naslednja resolucija: »Bunjevci Hrvati iz Bačke in Baranje prosijo kr. vlado po hrvatskih ministrih za čim prejšnjo otvoritev hrvatskih ljudskih in srednjih šol na podlagi zapadne kulture. Po sprejemu resolucije je govoril tudi poštini minister dr. Torbar, ki je med velikim odobravanjem zborovalcev med drugim tudi poudaril, da bodo Hrvati svoje nacionalne težnje prej ali kasneje izvedli. Na zborovanju se je tudi zahtevalo, da se Bačka in Baranja priključita banovini Hrvatski.

Splošna amnestija za vse prestopke po voljnem zakonu je bila razširjena tudi na vso Hrvatsko. Vendar pa s to amnestijo niso okrnjene odškodninske pravice države in zasebnikov.

Proračun Kmetijske zbornice v Ljubljani v visini 1.102.000 din je bil te dni potrjen. Zbornica bo pobirala 5% doklado na zemljarino.

Konzulat republike Finske v Zagrebu je objavil sporočilo, da se zaenkrat ne sprejemajo prostovoljci za finsko vojsko iz Jugoslavije. Kot prostovoljci so se prijavili zlasti nekateri ruski emigranti, ki žive v Jugoslaviji.

Za gen. direktorja Anglo-praške banke v Beogradu je imenovan dr. Lesić, ki je bil dolgo vrsto let direktor banke v Beogradu.

Tvornica kavčukasov izdelkov »Tigar« v Mladenoviću pri Pirotu je morala odpustiti 350 delavcev zaradi pomanjkanja surovin.

Šef angleške cenzure admiral Usborne je odstopil. Poverjena mu bo posebna naloga, da gradi neke posebne ladje za angleško vojno mornarico.

V ladjedelnici v Tarentu je bila spuščena v morje nova italijanska podmornica »Rafaele Tarantini«.

Angleški listi poročajo z zadoščenjem, da je bila v prvem letošnjem tednu potopljena samo ena angleška ladja in še ta je bila samo 3000 tonska. V zadnjih dneh pa je bilo potopljenih zopet več angleških ladij.

Nemčija potrebuje za vojne izdatke na leto 50 milijard mark, dočim jih je v prejšnji vojni potrebovala le 30. Nemški vojak pa ima sedaj 170 mark mesečne plače, dočim je imel v prejšnji vojni samo 30 mark.

V Varšavi je bilo otvorenih že 17 nemških šol, v kratkem pa se otvori še 25 nemških šol. Kdaj bodo odprte poljske šole, se ne poroča.

Amsterdamski »Telegraaf« poroča, da je bilo po novem letu v Nemčiji že 9 justifikacij.

Posadka nemškega veleparnika »Columbus« se bo vrnila čez Ameriko, Japonsko in Rusijo v Nemčijo.

Sovjeti pripravljajo veliko ofenzivo proti Finski, kakor poroča kodanski »Socialdemokraten«.

Za vojno proti Finski so sovjeti mobilizirali 2 milijona vojakov, od katerih je 800.000 že na fronti, 1.200.000 pa se jih vežba za vojno. Poskusni polet na liniji Moskva-Berlin je bil izvršen. Z 21. januarjem se uvede redna zračna zveza med Moskvo in Berlinom.

Na poti iz Koreje na Japonsko se je potopil neki japonski parnik. 120 ljudi je utonilo.

Združene države Sev. Amerike nameravajo dati delati tri oklopnice s po 65.000 tonami. Vsaka od teh ladij-velikank bo veljala po 150 milijonov dolarjev ali nad 7-5 milijarde dinarjev.

V Galiciji so baje blizu Rave odkrili premog.

Sovjetski paviljon na svetovni razstavi v Newyorku bo porušen, ker mislijo Amerikanci, da bi ta paviljon bil v nasprotju z idejo miru, ki jo njujorška razstava predstavlja.

Tržna poročila

TRŽNE CENE V CELJU

dne 1. januarja 1940.

Goveje meso: (Cena mesa je mišljena s privago.) 1 kg volovskega mesa 9-12, vovpov 6, pljuč 6, jeter 10, ledvic 12, loja 7,50 do 10 din.

Teletina: 1 kg telečjega mesa 8 do 12, jeter 14, pljuč 8 din.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 15 do 17, pljuč 8, jeter 10, glave 9, slanina 17-50 do 18, suhe slanina 20 do 26, masti 20, šunke 20 do 22, prekajenega mesa 16 do 20, prekajenih parkljev 9, prekajene glave 12, jezika 22 din.

Klobase: 1 kg krakovskih 20, debrecinskih 18, hrenovk 20, safalad 20, posebnih 20, tlačnih 16, pol-suhih kranjskih 26, suhih kranjskih 32, braunšviških 10, salami 58 din.

Perutnina: 1 piščanec 13 do 17, kokoši 22 do 30, raca 25, gos 45, puran 70 do 90, domači zajec 5 do 15 din.

Divjačina: 1 divji zajec 20 do 25 dinarjev.

Ribe: 1 kg krapa 14, postrvi 45, ščuke 17, pečenke 10 din.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2 do 2,50, kisle smetane 12 do 14, 1 kg surovega masla 28, čajnega masla 30 do 40, trapistovskega sira 20, polemendolskega sira 28, sirčka 7, eno jajce 1-50 din.

Kruh: 1 kg belega kruha 4,75, polbelega 4,50, rženega 4,25, črnega 4, mala žemlja 0,50, bela štruca v teži 42 dkg 2, polbela štruca v teži 44 dkg 2, ržena štruca v teži 47 dkg 2, črna štruca v teži 50 dkg 2 din.

Sadje: 1 kg jabolk 4 do 5, orehov 8, luščenih orehov 26, suhih češpelj 6 do 9, suhih hrušk 7, 1 limona 1 din.

Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 86, Santos 72, pražene 80 do 108, čaja 150 do 200, kristal belega sladkorja 13,50, sladkorja v kockah 15,50, sladkorja v prahu 15,50, medu 20, kavne primesi 19, riža 10 do 15, 1 liter namiznega olja 16, olivnega olja 28, bučnega olja 16 do 18, vinskega kisa 7, navadnega kisa 3-50, petroleja 7, spirita denat. 11, 1 kg soli 1,50, popra 44 do 48, paprike 48 do 52, testenin 7 do 12, mila 14 do 15, kvasa 36 do 40, marmelade 17 do 30 din.

Mleviski izdelki: 1 kg moke št. 00 (na debelo 3-50) na drobno 3-75, moke št. 0 (3-50) 3-75, moke št. 2 (3-30) 3-55, moke št. 4 (3-20) 3-35, moke št. 5 3-10, moke št. 6 2-90, ržene enotne moke 3, pšeničnega zdroba 4-25, koruznega zdroba 2-75 do 3-50, pšeničnih otrobov 1-75 do 2, koruzne moke 2-25, ajdove moke 4 do 4-50, kaše 4-25, ješprenja 3-75 do 4-50 ovenega riža 7 din.

Zito: 1 q pšenice 240, rži 195, ječmena 200, ovsa 200, koruze 180, fižola 600 do 800, graha 1000, leče 1200 din.

Kurivo: 1 q premoga, črnega trbovskega 34 do 36, premoga, črnega zabukovskega (kock) 32, iz Hude jame 35 do 38, iz Pečovnika 17 do 29, rjavega 20, 1 kub. metra trdih drv 90, 100 kg trdih drv 25, 1 kub. metra mehkih drv 65 do 70, 100 kg mehkih drv 22 din.

Krma: 1 q sladkega sena 90, polsladkega sena 80, kislega sena 70, slame 45, prešana stane več 5 din.

Zelenjava in gobe: 1 kg endivije 8 do 10, glava endivije 0,75 do 1,25, motovilca 1-50, 1 kg radiča 12, poznega zelja 2-50, kislega zelja 4, ohrovt 3, karfižola 8, kolerabe 2, 1 krožnik špinata 1-50, 1 kg špinata 8, čebule 3, česna 8, krompirja 1-75, kisle repe 2 din.

barva, plesira in kemično snazi obleke klobuke

Škrobi in svetloka srajce ovratnike in manšete Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6 Selenburgova ul 3

Telefon št. 22-72